

Hidayet Karakuş (2005) "Bektaşî Dedikleri"
Türk Dili, Şiir, Sözlük, Sayı: 218, ss. 394-395
BEKTAŞİ DEDİKLERİ(*)

HIDAYET KARAKUŞ

Gülmeceyi yalnızca gülmeğe için düşünün bugünkü kâşaklar, gerçekte gülünce olma değil zorla güldürmeyi amaçlayan bir söz oyununa güliyorlar. Oysa gülmece yaşamın çelişkilerini taşıyan, insanı durduran, düşündürten, gerçeğin değişmesini amaçlayan bir ektiriktir. Olur olmaz konularda kimi zaman kişilerin yaşamsal değerlerini sorgulamadan alay konusu eden kimi sahne göstericileri sululuğu, gülmeceyi yerine koydular. Gençlerimiz büyük bir bölünme de yalnızca o an kendilerini güldürmek için söz oyunları yapıyorlar. Ne ilke gerçeği dile getiriyor bu gösterilerde, ne insan gerçeği taşıyanarak değiştirilmek istiyor.

Bugünkü gülmece anlayışının başat özeliği yazının da çizimin de sahnedeki izleyicilere aşağılaya aşağılaya konuşup güldürmenin de "zekâ" gösterisidir. İnsan, zekâyı kendisi yaratmaz. Onu her insan doğuştan getirir. Ancak doğuştan getirildiğimizi geliştirebiliriz, işleyebiliriz. Biz zekânın geliştirmiş, bilgiyle, bilince donatılmış, yaşamı biçimlendiren olarak aydın olmak önemlidir. Aydın olmağa sorumluluk yükler insana. Bugün ne yazık ki şaklabanlıklar yapıyor. Akıyla övünen pek yok gibi. Oysa gerçek başarı, aktım kullanabilme başarısıdır. Hiç yakalananı hursuzlar, şeytana pabuçunu ters biriktiren do-landırıcılar, cinayehlerinde hiçbir iz bırakmayan katiller de çok zekâlıdır. Peki onların akıllı olduklarını söyleyebilir miyiz? Yaşamın sonuna değin peşine bin türlü belayı ta-kan insan zeki olabilir ama akıllı olabilir mi? Gülmeceyi gücü gerçeğin içinden, bil-giden, gerçeği değiştirmeye amaçlı olarak doğar.

Bugünkü gülmeceyi hem tam gülmececi- bence.

Gülmece yapıklarını sanarak göstericilerle para kazanan, ağza alınmaz sövgülerle yazı yazıp karikatür çizimlerin gülmeceyle ilgili ne yazık ki yoktur. Yapıkların gerçekte gülmece değil iğdülse bir tepki, tecimsel bir çabadır. Adına sanat deme cesaretini gösterdikleri ucuz ürünler topluma hiçbir şey ver-miyor.

Bu arkadaşların Nasrettin Hoca'yı, Bek-taşî'yi, İnci Çavuşu, Bekri Mustafa'yı ta-nımaları, halkın gündelik yaşamında yarat-tığı gülmeceyi görmeleri, anlamaları, yorum-lanmaları gerekir.

Nicedir masamda duran, dönüp dönüp içinden birkaç şiirsel öykü diye betimlediğim *Bektaşî Dedikleri* düşüncelerinde bunları bana. *Oğuz Tansel*'le *Mezin Elogör*'ün şiiri bir dille Bektaşî fikralarını yeniden yazmaları, çocuklarımız için de çok önemli bir gülmece örneği olarak duruyor önümüzde.

Adanın birisi, Bektaşî'ye gelip dert ya-nar:

"Babaendü oğlum hep yalan söyler,
Ne öğüt alır, ne söz dinler.

Bir türlü vazgeçememlik. Ne yapı-lım?"

Diğerler derdini koyar ortaya, yardım ister.

Bektaşî alır sözü: "Herkes ekitiğini bi-ger.

* Bektaşî Dedikleri/Oğuz Tansel-Mezin Elogör/Ermenel Basım Yayın/İstanbul-Beşinci Ba-sım/2004.

Bir evde bir oğlan deyince akan sular durur.
Yalancının ettiği yalancı olur. Böyle ortanda

Onu politikacı yapıp cabuk yükseltir;
Göreceksin sayıyı da olur, bakan da."

Burada yalan söyleyen bir çocuktan onun yalancı olmasına neden olan aile ortamı eleş-tirilir. Halkı kandırarak ilke yönetiminin en üst katlarına kadar çıkan politikacılar eleş-tirilir. Yalancılığın yükselmemine basamağı ol-duğu çarpıtlı yüzümüzde. Bundan güzel eği-tim eleştirisi olur mu?

Bir başka fıkrada da İslamiyeteki hütle dizemi eleştirilir. Asıl suç işleyen değil de suçsuz insanın cezalandırılmasına karşı çıkar Bektaşî:

Evli barıklı birisi, her nedense,
Karrısını "içile, dokuzla" boşar.

O yavdan çıkınca pışman olur.
Nikah tazelemek için inama kosar.

İman, olayı dinledikten sonra,
Hülle gerektirir anları adama.

Bir sofa bulup girişirler pazarlığa.
Bektaşî, bu haksızlığa pek bozular:

"Be imanım, der, şu boşanmada
Kadıncağın hiçbir suçu yok.

Kocası olacak beyinsizi yavdan soflay-la.

Düşünmeden böyle haller olmaz hep- dahar!"

Bektaşî'nin soflaları arası hiç yoktur. Çünkü soflalar, yapıklarını kör bir inançla savunurlar; gerçeğin bin bir hali olabileceği- ni anlamaz, değerdinmezler. Çoğu kez gerçek onların istedikleri gibi değişe işleme de gelmez. Onlar, gerçeği inandıktan gibi görür, öyle görmek ister, ona göre yorumlar-lar. Bektaşî ise gerçeğidir. Yaşamı temel alır hep.

Bektaşî'nin başı hep bu ayda derde gi- rer:

"Oruç yiyorusun" diye yakalayıp kad-ıya götürürler.

Suçu sorulunca Baba, açıklar duru-mu:

"On bir ay aç gezdim de yahu!
Kimse, ne yediğimi ne içtiğimi sorar.

Bir gün, der, karrımı doyuracak ol-sam,

Bu zorbalı tutup yakama yapıştırar."
Anadolu kültürünün bu varlığı, ilke-mizdeki demokratik ortamın gerektirdiği hoşgörü'nün kaynağıdır aslında. Ancak yo-bazlar inançlarını sorgulamadıkları için yaşa-ma da insani olana da kör bakarlardı.

Türkçenin iki usta ozan *Oğuz Tansel*/*Mezin Elogör*'ün şiiri dilleri, Bektaşî fikra-larına ayrı bir tat katıyor yaşamışlığı çok belli bu öyküçülere. Abidin Dino'nun de-senleri de öyküçülere can veriyor.

Yüz sekiz fıkranın "şiir"leştiği bu Ki-taba değerli *Halkbilimci Prof. Perlev Naili Boratav*'ın yazdığı önsöz de Bektaşîlik üzeri-ne yapılmış başı başına bir inceleme niteli-ği taşıyor.

Boratav, bir halk sözcüsü gördüğü Bek-taşî'nin kimliğini açıklarken şöyle der: "Bektaşî Tanrıya ve yasalarına inanan ki-şidir. Bektaşîliğin tarihi kadar, fikrataları da buna tanık. Fıkralarda sık sık gördüğümüz gibi Bektaşî'nin 'Allah'ı ve buyruklarını inkar eden bir zındık' olarak suçlandırılması onun davranışlarının ve sözlerinin inceliğine, düşüncesinin özüne varanmayan kişilerin bir önyargısıdır. Bektaşî'nin tu-mamı 'inkâr' değil 'tenkid'tir. ... Bektaşî, kendisine sorulmadan yapılmış bir yasa karşısında düşüncesini açıklama hak-kından vazgeçmeyecektir."

Söz özgürlüğünün, düşünce özgürlüğünün Anadolu'daki ilk savaşçılarından biri değil midir Bektaşî?
Ona sevgiler olsun.

Toplum sorunları üzerine yazılmış yüzlerce makale bırakmış. Öğuz Tansel 30 Ekim 1994'te Ankara'da öldü. Ölümünün birinci yıldönümünde dostları, anısına, *Üç Kamalı Masal Küşü: Öğuz Tansel* başlıklı kitabı çıkardılar.

Yayımlanan eserleri: *Sarıhırmayı Bekleyen Hamman* (şiirler, 1953), *Gözünü Sevdüğüm* (şiirler, 1962), *Sarımsız Kolu* (şiirler, 1986), *Dağı Öpmeler* (şiirler, 1999), *Bekleşi Dedikleri* (şiirler, 1999), *Meşin Eliği ile Birtükçe*, *Ali Kardeşler* (masallar, 1959), *Meşin Eliği ile Birtükçe*, *Ali Kardeşler* (masallar, 1963), *Mavi Yedi Devler* (masallar, 1962), *Üç Kızlar* (masallar, 1963), *Mavi Üç Kızlar* (masallar, 2003), *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları*

Mavi Gelin (masallar, 2003), *Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları*) *Öğuz Tansel'in Kitapçılarında Bulunabilen Kitaplar:* Bekleşi Dedikleri (şiirler, 2004, Evrensel Basım Yayın, İstanbul), Mutluluk Peşinde (şiirler, 2006, Evrensel Basım Yayın, İstanbul), Ali Kardeşler (masallar, 2003, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları), Yedi Devler (masallar, 2003, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları), Üç Kızlar (masallar, 2003, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları), Mavi Gelin (masallar, 2003, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları)

KALBIYE TANSSEL (- 2001)

Kalbiye Tansel İstanbul'da doğdu. Anne ve babası çok iyi eğitim görmüş insanlardı. Çocuklarına da iyi bir eğitimin önemini anlatmışlardı. Okula başlamadan önce evde özel öğretmenlerden ders alarak okuma ve yazmayı öğrendi. Anne ve babasının kaybedtiği zaman çok küçüktü; sadece yedi yaşındaydı. Orta okulu ve liseyi Vefa Lisesi'nde okudu. Çok çalışkandı ve öğretmenleri tarafından seviliyordu. Çok iyi derecelerde mezun olup üniversiteye girmeye hak kazandı. Kalbiye Tansel, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türkoloji bölümüne girdi. Alınanları da kısaca Türkçe'ye sığmayan profesörlerin Türk Üniversitelerinde ders verdikleri bir dönemdi. Profesör Ritter, Kalbiye Tansel'in Farça öğretileni oldu. Diğer öğretmenleri arasında Kılışlı Rifat, Reşit Rahmeti Arat, Ragıp Hulusi Özden ve Ali Nihat Tarhan vardı. Sınıf arkadaşları arasında, Öğuz Tansel, Hikmet İlaydın, Zeki Ömer Defne, Cahit Küllübi, Behçet Necatigil, Ahmet Arçık, Fikret Arçık, Muzaffer Ege, Mehmet Kaplan vardı. Fakültede öğrenci iken yarıdöner öğretmenlik yaptı. İki yıl Bakırköy'de, iki yıl Üsküdar İkinci Kız Orta Okulu'nda Türkçe öğretmenliği yaptı. Daha sonra, Eypur Orta Okulu'nda öğretmenliği başladı. Fakülte'den mezun oluyordu olarak Fatih Sultan Mehmet'in divanının "İstınsa" şım yapıtı. Fatih, bu divanı, "Avcı" mastahı ile yazmıştı.

10 Kasım 1938'de yitirdiğimiz Atatürkümüzün aziz naşını. Dolunabahçe Sarayından alınarak, Sarayburnu'ndaki Yavuz Zırhlısına götürülmüştü. Kalbiye Tansel, Atatürkümüzün aziz naşını taşıyan top arabasının arkasında yürüten üniversite öğrencileri arasında idi.

Üniversitede sınıf arkadaşısı olan Öğuz Tansel ile tanıştı. Asık oldular. Üniversiteyi bitirdikten sonra, Kasım 1939'da evlendiler. Kısa bir süre sonra Öğuz Tansel, Ağrı Dağı eteklerindeki Ortaköy'de, Fransızca, Almanca ile Danimarka ve Kore dillerine çevildi. Ardında şair ve masal kitaplarıyla halk kültürü, sanat, edebiyat ve

Çocuk Yazını Odülü verdi. Edebiyatçılar Derneği'nin onur üyesi. En çok karkay yapıtı. 1977'de masallarına Türk Dil Kurumu'nun Wolfgram Ederhard'ın hazırladığı Türk Masal Tipi'ni Karalığı'na derlediği masallar ile, Profesör Perret Nalli Boratav ile Profesör ayrılmaz öğeler olarak yer aldı. 1942-48 yılları arasında Amasya'da halk kültürü araştırmacılığı ve ozanlığı, kişiliğinde birbiriyle, ilk yazıları "Halk Bilgisi Haberleri"nde yayımlandı. Öğretmenlik, emekli ayrılmaya dek sürdürdü.

Toros dağılarının kuzeye bakan yamaçlarında yer alan Meyre köyünde doğdu. Bozok ilkokulunu, İstanbul'da, Davutpaşa Ortaokulunu ve Pertevniyal Lisesini bitirdi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde okurken başladığı öğretmenliği 1969'da

Öğuz Tansel (1915-1994)
ÖZGEÇMİŞLERİ

ÖĞUZ TANSSELİN VE KALBIYE TANSSELİN

Müftüoğlu, (312)210 5023.

Bilgi için başvuru: ODTÜ Türk Dili Bölümü Başkanı Güneş Yapıdır.

Üniversitesi Türk Dili Bölümünden Erdogan Kul birer konuşma ODTÜ-Türk dili Bölümü Başkanı Güneş Müftüoğlu ve Ankara'da. Ağrı İhtisasında, ODTÜ rektörü Prof. Dr. Ural Akbulut, 15:30'da ODTÜ-Türk Dili Bölümünde yapılan bir toplantı ile ayrıntılı olarak Öğuz Tansel Kitaplığı, 15 Mart 2006 tarihinde, saat

İnumaktadırlar. Yeni Ufuklar, Varlık gibi edebiyat dergilerinin koleksiyonu bu kitaplar, Türk edebiyatından ve dünyaya edebiyatından kitaplar, Türk halk bilimi ile ilgili kitaplar bulunmaktadırlar. Divan-ı Lügati-

İpediler vardır. Ayrıca, Türkiyat Mecmuası, Yeditepe, Türk Dil, derleme ve tarayma sözlükleri gibi çeşitli sözlük ve ansiklopediler vardır. Ayrıca, Türkiyat Mecmuası, Yeditepe, Türk Dil, derleme ve tarayma sözlükleri gibi çeşitli sözlük ve ansiklopediler vardır. Ayrıca, Türkiyat Mecmuası, Yeditepe, Türk Dil, derleme ve tarayma sözlükleri gibi çeşitli sözlük ve ansiklopediler vardır.

Şair Öğuz Tansel ve eşi edebiyat öğretmeni Kalbiye Tansel'in

Kitapları ODTÜ-Türk Dili Bölümünde öğrencilerin, Türk Edebiyatı Okurularının ve araştırmacıların hizmetine sunuluyor. Kitap-

İnumaktadırlar. Yeni Ufuklar, Varlık gibi edebiyat dergilerinin koleksiyonu bu kitaplar, Türk edebiyatından ve dünyaya edebiyatından kitaplar, Türk halk bilimi ile ilgili kitaplar bulunmaktadırlar. Divan-ı Lügati-

İpediler vardır. Ayrıca, Türkiyat Mecmuası, Yeditepe, Türk Dil, derleme ve tarayma sözlükleri gibi çeşitli sözlük ve ansiklopediler vardır.

Şair Öğuz Tansel ve eşi edebiyat öğretmeni Kalbiye Tansel'in

Kitapları ODTÜ-Türk Dili Bölümünde öğrencilerin, Türk Edebiyatı Okurularının ve araştırmacıların hizmetine sunuluyor. Kitap-

İnumaktadırlar. Yeni Ufuklar, Varlık gibi edebiyat dergilerinin koleksiyonu bu kitaplar, Türk edebiyatından ve dünyaya edebiyatından kitaplar, Türk halk bilimi ile ilgili kitaplar bulunmaktadırlar. Divan-ı Lügati-

İpediler vardır. Ayrıca, Türkiyat Mecmuası, Yeditepe, Türk Dil, derleme ve tarayma sözlükleri gibi çeşitli sözlük ve ansiklopediler vardır.

Şair Öğuz Tansel ve eşi edebiyat öğretmeni Kalbiye Tansel'in

Kitapları ODTÜ-Türk Dili Bölümünde öğrencilerin, Türk Edebiyatı Okurularının ve araştırmacıların hizmetine sunuluyor. Kitap-

Damar, ayık kütüphane Edebiyat dergisi
Nisan 2006, Cilt 16, sayı 181, ss. 62-63.

Ceyhan Atuf Kansu Şiir Ödülü, Çiğdem Sezer'in oldu

ANKARA- Ceyhan Atuf Kansu Şiir Ödülü Çiğdem Sezer'in oldu.

Adnan Binyazar, Abdülkadir Budak, Müslim Çelik, Refik Durbaş, Bahar Gökler, Emin Özdemir'den oluşan Ceyhan Atuf Kansu Şiir Ödülü Seçici Kurulu, dün 2006 yılı için "Dünya Tutulması" adlı kitabıyla Çiğdem Sezer'e verilmesini oyçokluğu kararlaştırdı. 1960 Trabzon doğumlu olan Çiğdem Sezer, yüksek öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1993'te Ali Rıza Ertan ve Dünya Kitap Dergisi Şiir Ödülünü, 1998'de de Arburun Şiir Ödülü'nü aldı.

Çiğdem Sezer'in, Kanada Atlas Kuşlar, Çiğim Sü, Kapalı Gışe Hüzünler, Bir Şehin Hatıra Fotoğrafları adlı şiir kitapları bulunmaktadır.

Sezer'e ödülü, önümüzdeki günlerde Ankara'da düzenlenecek bir törenle verilecek.

2006 ÜMIT KAFTANCIĞU ÖYKÜ ÖDÜLÜ

SONUÇLANDI

Yalın Ses edebiyat dergisinin bu yıl ikincisini düzenlediği "2006 Ümit Kaftancıoğlu Öykü Yarışması" sonuçlandı.

200 öykünün katıldığı yarışmada, Adnan Özyalçın, Osman Şahin, Mehmet Güler, Öner Yağcı ve H. Hüseyin Yavaş'tan oluşan seçici kurulu "Öle..." adlı öyküsüyle Mehmet Firat Fırsevim'i birinciliğe, İnci Gürbüzatık'ı ikinciliğe, Aysel Ekiz'i ise üçüncülüğe değer gördü.

Seçici kurulu ayrıca Erhan Pınarbaşı, Hülya Özdemir, Funda Mara, Hüseyin Cahit Doğan, Mustafa Arslan, Etem Oruç, Şahizer Samuk, İnci Çağışkan ve Ayten Özkan'ın öyküleri mansiyona değer görüldü.

Dereceye giren öyküler "Ümit Kaftancıoğlu Öykü Ödülleri-2006" adıyla kitaplaştırılacaktır. Dereceye giren katılımcılara plaketleri 8 Nisan 2006 tarihinde Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılacak olan "Ümit Kaftancıoğlu Anma Etkinliği"nde verilecektir.

bu'da kaldı. Daha sonra doğan oğlunu yanına alarak, O da Orko'ya gider. Yolculuğu, İstanbul'dan Erzurum'a kadar trenle yaparlar. Üç gün üç gece sürer. Bu mançlı, yüreklî, gencecik İstanbullu hanım böylece bir yolculuğu debek oğlu ile göze almıştır. Ögüz Tansel kansımı ve oğlu Ülkün'ü Erzurum'da karşılar. Orobüsle Doğubeyazıt'a oradan da arabasıyla Orko'ya varırlar. Kışları, Ağrı Dağları'nda kayak yaparlar. Her ikisi de iyi arabacılar. Yakındaki İğdir'a atla alışıveriş yapmaya giderler.

Orko'da askerlikten sonra Eskişehir'e Çifteler Köy Enstitüsü'ne giderler. Burada Ögüz Tansel öğretmenlik yapar bir yıl. Daha sonra Amasya'ya tayin olurlar. Amasya Orta Okulu'nda Türkçe öğretmenliği yaparlar. Burada Kalbiye Tansel bir yıl Fransızca öğretmenliği yapar. Amasya'da Ögüz-Kalbiye çiftinin iki kızları Çiğdem ve Aysıt doğar. Amasya'dan sonra geldikleri Konya'da tam 22 yıl kalırlar. Kalbiye Tansel, Konya Erkek Lisesinde, Konya Ticaret Lisesinde, Konya İmam Hatip Lisesinde Edebiyat öğretmenliği, Konya Kız Sanat Enstitüsü'nde Edebiyat ve Türkçe öğretmenliği yapar. Bu süre içerisinde yüzlerce öğrenci yetişir. Cumhuriyet'in ilkelerini, eşsiz değerlerini savunmaya ve yapmaya devam eder.

Çocukları büyümüş, Ankara'da Üniversite öğrencisi olmuştular. Burada Ögüz Tansel, Ankara'ya tayin olur. Bir yıl Keçiören

par. Otuz yıllık hizmetten sonra, 1972 yılında emekliye ayrılır. Emekliliğe alışması zor olur. Çünkü, öğretmenlik O'nun için sadece bir meslek değil, aynı zamanda bir yaşam biçimi olmuştur. Öğretmeyi sever. Öğrencilerini, sevgi ve şefkat ile yaklaşırdı. Öğrencileri de çok sevilen bir öğretmen olmuştur.

Emeklilik yıllarını Ankara'da geçirdi. Ögüz, Ülkün yüksek mühendis olur. Kızı Çiğdem Milli Eğitim Bakanlığında uzman olarak çalışır. En küçük çocuğu Aysıt da Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde profesör olur.

Eşi, şair Ögüz Tansel'i 30 Ekim 1994'te yitirdi. 2 Mart 2001'de Ankara'da öldü.

KYÖD SANAT ÖDÜLLERİ

KYÖD bu yıl Rusen Hakkı onuruna Şiir, Naci Girginsoy anısına öykü dalında kitap bütünlüğü oluşturan dosyalara ödül verecek. Son katılımlarının 30 Haziran 2006 olarak belirlendiği ödüller için dosyaların KYÖD Merkez Bankası Yaşam, Metropol İş Merkezi Kat: 4 İzmir-Kocaeli adresine 5 nüsha halinde İletişim adresiyle birlikte İletimesi gerekmektedir.

Şiir Seçici Kurulu:
Ahmet Özer, Özgen Seçkin, Prof. Dr. Nejat Gacar, Ruhan Odabaş, Hayretin Geçkin.

Öykü Seçici Kurulu:
Erdal Öz, Cemil Kavukçu, Sevgi Özel, Öner Yağcı, Kadir Yüksel.

İletişim: Ayşe Özgür — 0 262 331 40 44